

קובץ

הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה, ובחסידות

חיי שרה
כ' מרחשון
גליון ד (ע)

יצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אחלי תורה

417 סראי עותניו • ברקלק. ניו יארק

שלשים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א
שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ואחת לבריאה

בס"ד. עש"ק פ' חיי שרה ה'חשמ"א.

ת ו כ ו ה ע נ י נ י ס

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

היו אומרים לא ילדה שרה (ולא אמרו אברהם) ג
פ' אדנ-י קודש וחול ג
כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ה

נ ג ל ה

וירץ (אברהם) לקראתם ה
רב ותלמיד בש"ס ו
פסח שבשלו בחמי טברי' ו
שפחות צריכין הסיבה ו
חמץ משש שעות ולמעלה ו

ש י ח ו ת

נבואת אברהם קודם המילה ואחר המילה ו

ש ו נ ו ת

הנוסח "הטפיק בצקת" ז
סדר אמירת סליחות בצום גדלי' (גליון) ז

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בלקו"ש פ' חיי שרה ש.ז. באמצע סעי' ב' כבאר דבאברהם גם כשהי' בן ק' נשאר כבן ע' שלא הי' לו 'תשות כח', מהא"כ בשרה ד'חדל להיות לשרה אורח כנשים" הנה עפ"י טבע לא הי' באפשריותה שתוליד, והי' ע"י נס, ואח"כ כתב וז"ל: נאר שרה האט געטראכט אז אויך אברהם קען ניט האבן קיין קינדער - "ותצחק שרה וגו' אחר בלוחי גו' ואדוני זקן" עכ"ל, ובהערה 19 שם כתב דאף דאברהם הוליד ישמעאל בהיותו בן פ"ו שנים... אין זו הוכחה שגם עתה (י"ד שנה לאח"ז) עדיין ראוי להוליד. ודוחק קצת. עיי"ש.

והנה לקמן בסעי' ג' מבאר מ"ש רש"י שביום המשתה הביאו השרות את בניהם והיניקה אותם, שהיו אומרים לא ילדה שרה אלא אסופי הביאה מן השוק, דהשרות אמרו זה רק בנוגע לשרה, כיון שעפ"י טבע לא הי' באפשריותה להוליד כנ"ל, משא"כ בנוגע לאברהם לא אמרו כלום כיון שראו שהוליד ישמעאל כשהי' פ"ו שנים, ושם היו רק ליצני הדור אומרים מאבימלך וכו' עיי"ש.

וכשלמדנו השיחה שאלו כמה, דאין אפשר לומר דהשרות לא אמרו כלל אודות אברהם, כיון שהוליד ישמעאל, ובמילא דאו שאין לו תשות כח, ודוקא שרה תחשוב שמצד הי"ד שנים שעברו יש בו שינוי? ומכל השקו"ט בזה יצא דאפ"ל די ש נפק"מ מלפני ההולדה ללאחר ההולדה, היינו דלפני ההולדה הי' מקום לומר שמצד הי"ד שנים יש בו שינוי, ולכן אמרה שרה ואדוני זקן וכו', מיא"כ בנוגע להשרות הרי שם מדובר לאחר הלידה, וכיון שלפועל נולד יצחק הנה לאחר שכבר קרה, לא פקפקו בזה כלל, כיון דידעו דאברהם הוא משונה, שהרי כשהי' בן פ"ו שנים הוליד את ישמעאל, במילא יכול להוליד ג"כ כשהוא בן ק', ואין שוב מקום לומר שמאבימלך נחעברה שרה, אבל עדיין לא תפסנו, דמנין ידעו השרות שישמעאל נולד מאברהם, דכמו שפקפקו בנוגע לשרה, כיון דאין הטבע כן, כן הי' אפ"ל בנוגע לישמעאל, כיון דבן פ"ו שנים בפסוק אינו מוליד.

קבוצה מאברכים לומדי השיחות

ב. בלקו"ש וירא ש.ז. מבאר בארוכה מה שרש"י (יח, ג) מביא ב' פירושים באדני ואיו מסתפק באחד מהם וכו' עיי"ש.

והנה עפ"י הנ"ל יוקשה מה שרש"י מפרש (גבי לוט) עה"פ "ויאמר לוט אליהם אל נא אדני-י" דל' זה קדש דוקא ואינו מביא (בתור ד"א) הפי' בלשון זה חול - דהרי לפירושו, שזה לשון קדש יוצא דוחק גדול בפסוק, כי ההחלת הכתוב

מדבר למלאכים (שהרי כתוב "אליהם") וסיומו מדבר לה'.
וראה ש"ח דצ"ל "דסכינא חריפא פסקי' להאי קרא".

ואין שאלתי - שהו"ל להביא רק הפי' דל' זה חול,
אלא שהו"ל להביא הפי' דחול בנוסף על הפי' דקדש, כי אין
להסתפק רק בפי' דחול כיון שגם לפי' זה קשה. ובהקדים,
דהנה כ"ק אד"ש מבאר בליקוט הנ"ל (ס"ד) דכיון שלפני
הפסוק יוקח נא וגו' לא כתוב עוה"פ ויאמר הרי מובן שיוקח
נא בא בהמשך לפסוק שלפנ"ז "ויאמר אדנ-י אם נא מצאתי
וגו'" ובמילא בפשטות צל"פ שזה ל' חול, עיי"ש.

ועד"ז בנידון דידן דכיון שלפני הפסוק "הנה נא ..
להחיות את נפשי וגו'" לא כתוב עוה"פ "ויאמר", הרי מובן
שזה בא בהמשך להאמור בפסוק שלפנ"ז "ויאמר לוט אליהם אל
נא אדנ-י". ואי נימא דמדבר הוא למלאכים (ל' חול), לא
מובן המשך הכתוב שלאח"ז "להחיות את נפשי", וכמו שרש"י
גופא מדגיש שהטעם בזה שמפרשים כאן ל' קדש הוא מצד
"שנאמר בו להחיות את נפשי מי שיש בידי להמית ולהחיות".

אשר ע"פ הנ"ל, דלכאו' ישנו קושי בכל אחד משני
הפירושים הרי הי' צריך רש"י להביא ב' הפירושים ע"ד
הרש"י (גבי אברהם, יח, ג) שמביא ב' פירושים באדנ-י
מצד הקושי שבכל או"א מהם?

[ולהעיר שגם בגמ' שבועות (לה, ב) שמביא מחלוקת
גבי ה"אדנ-י" שכחוב אצל אברהם אי זה קדש או חול -
הנה גבי לוט כו"ע מודו דזה קדש.

אלא ששמה א"א להקשות למה אין מוצאים מ"ד שזה חול
דלכאו' הי' צ"ל מ"ד כזה, מצד הקושי שבכתוב גבי לוט
שצריך לחלקו לשנים דהתחלתו מדבר למלאכים וסיומו לה' -
שהרי הריטב"א מפרש דהא דכתיב ויאמר אליהם פי' "בפניהם".

אמנם כמובן שאין להרץ זה אליבא דרש"י, מצד שלפי
ענינו לפרש פש"מ הנה פי' הריטב"א אינו מתאים בזה]

והעיר לי בזה אחד מאנ"ש דאולי הפי' ברש"י שלא
כביאור הש"ח שאז נצטרך לחלק הפסוק לשנים, אלא יל"פ
לכאורה בפשטות, שהוא מדבר אל המלאכים וקורא אותם בל'
קדש, והבן חמש למקרא כבר למד קודם בפ' לך דהמלאך
מייחס פעולת ה' לעצמו, דהכתוב אומר "ויאמר לה מלאך ה'
הרבה "ארבה" וגו'" (ולהעיר מהרד"ק והבחיני (יח, יג)
"שהשליח נקרא בשם השולח וע"כ קרא הכתוב את המלאך בשם
המיוחד").

ומה שאצל אברהם קורא אותם בל' חול הרי"ז מצד
(כמו שרש"י מפרש שמה עה"פ יוקח נא וגו') שאברהם חשבם
לערביים.

ואולי זהו מה שרש"י מוסיף "וחרגומו בבעו כען ה' " דהיינו לשלול הפי' של הש"ח שהכתוב מחולק לשנים, אלא כמו שהתרגום מבאר שמדבר להם וקוראים בשם ה', "ואמר לוט להון בבעו כען ה'".

ועדיין צריך בירור בזה, וכך למה מביא רש"י שרבוחינו אומרים כן, ולא באתי אלא להעיר.

א' התמימים
תות"ל - 885

ג. בלקו"ש ח"י אלול תשמ"א אות ד': "כל מה שתלמיד ותיק ... עתיד לחדש". ובהערה 21 וז"ל: "בירושלמי ובמדרשים שבהערה הקודמת לא נאמר הלשון "לחדש" (כ"א "להורות" "לומר" וכיו"ב) ... אבל כן הובא בכ"מ, ומהם: ...".

ולהעיר שכך הובא גם בקונטרס ומעין מאמר א' פרק ג' "וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל נאמר למשה מסיני".

א' התמימים

נ ג ל ה

ד. ברש"י פ' וירא יח, ב, ד"ה וירא בפירוש האחרון מביא הגמ' ב"מ פ"ו ע"ב כתיב נצבים עליו וכתיב וירץ לקראתם כד חזיוה דהוה שרי ואסר פירשו הימנו מיד וירץ לקראתם.

ולכאורה צלה"ב:

(א) איך אברהם שרי ואסר כשאורחים נצבים עליו, הרי זה יגרום - נגד רצונו של אברהם - שהאורחים יפרשו ממנו, וכמו שהי' בפועל?

(ב) עוד יותר: המקור לזה הוא מהגמ' שם, ושם אומר, שחזי' (אברהם) להקב"ה דקאי אבבא .. כיון דחזא (הקב"ה) דקא אסר ושרי אמר לאו אורח ארעא למיקם הכא, אבל בנוגע להאורחים שואלת הגמ', כתיב נצבים עליו ואח"כ וירץ לקראתם .. מעיקרא אתו קמו עלי' כי חזיוהו (האורחים) דהוה לי' צערא אמר לאו אורח ארעא לניקם הכא. ע"כ.

מזה רואים שכשמדובר בנוגע להקב"ה הוה אסר ושרי אבל בנוגע האורחים הוה לי' צערא, ומדוע רש"י משנה מלשון הגמ' בנוגע להאורחים, שהרי כמו שאיחא בהגמ' אין קושיא?

הרב כהריאל ברוך קסטל
ברוקלין נ.י.

ה. ב"מ דף ד' ע"ב חוד"ה אין נשבעין כתבו וז"ל: ואע"ג דרשב"א ה"י תלמידו של ר"ע אין לחוש מה שחולק עמו דכעין זה מצינו לקמן (דף ז ע"ב) כו' ע"כ.

וקשה לי דאיך מתאים זה עם מ"ש התוס' בקידושין יח, ב, ד"ה ר"ג וז"ל: ומיהו קשה לר"ת דאיך דרך הגמ' להקדים דברי ר"ע לדברי ר"ג שהי' רבו כו' עכ"ל, דאיך זה מתאים עם מ"ש הכא?

שמואל הכהן ליפשיץ
תלמיד במתיבתא

ו. בספר תו"ת על הש"ס (ע' סד) פסחים מא, א: פסח שבשלו בחמי טברי'; צ"ע הלא אין יכולים להביא פסח לטברי' משום מוציא מחוץ לעיר... עיי"ש ב' התירוצים שהביא ומש"ש.

- הנה כבר שאלו כמה מהאחרונים קושיא זו ותירצו כהתירוצים שכתב, וראה בכ"ז בהמועדים בהלכה - להגרש"י זיין ז"ל - ע' רכו וש"נ (בהערה 59).

ולפלא שנשמט ממנו בהמועדים בהלכה שם - התורה חמימה בא (יב, ט) סי' פט, ואולי מפני דיוקו של ה(תו"ת ש)נ"ל, מסנהדרין - שדחוק, עיי"ש ודו"ק, ואכ"מ.

א' התמימים
תו"ת כפ"ח

ז. בשו"ע אדה"ז סי' תעב, יב: וכן עבדים ושפחות העברים צריכין הסיבה, ע"כ.

וצ"ע במה שפסק ש"שפחות" צריכות להסב, דזהו בסתירה למה שפסק לעיל בס"י: אשה... א"צ הסיבה לפי שאין דרך הנשים להסב ואין זה דרך חירות להן... עיי"ש, ויל"ע.

שמואל לאופר
תו"ת ל לוד

ח. בספר מטה יונתן על' הלכות פסח (להגר"י אייבשיץ) סי' תמ"ג ס"א: חמץ משש שעות ולמעלה וכו' - הביא קושיא ותירוץ מעצמו, ונעלם ממנו שכ"כ החוספות בפסחים כח, ב - ד"ה וחד לפני זמנו.

הנ"ל

ש י ח נ

ט. בש"ק העבר חזרחי בביהכ"נ משיחה ש"פ וירא ה'חש"ל

(הנחה בלתי מוגה), בענין מה שקודם הנ"ל וי' אצל אברהם הנבואה באופן של מחזה ואחר המילה באופן של ראי' שהרי אחר המילה נאמר וירא אליו ה' וגו'.

ושאל לי א' שהרי גם בפ' לך לך קודם המילה נא' וירא ה' אל אברם וגו'.

ואח"כ ראיתי ששם בההנחה מציין לזהר ח"א פח סע"ב, וצח רע"א. ושם ראיתי שבזוהר מקשה זו הקושיא ומתרץ שמתחלה הי' לאברהם גילוי מזו הדרגא אבל לא בהדיבור כי הדיבור הי' רק במחזה, אבל אח"כ הי' גם הדיבור באופן של ראי' וזהו וירא אליו ולא נאמר וירא אל אברם כי הפי' אליו היינו לדרגת הדיבור עי"ש. כתבתי זה כי אפשר שיוקשה למישהו זו הקושיא וכו'.

הרב פנחס קארף
- משפיע בישיבה -

ש ו נ ו ת

י. בהגדש"פ נוסחת אדה"ז (ובכל הוצאות קה"ת): מצה זו שאנו אוכלים .. על שום שלא הספיק בצקת של אבותינו.

בשאר הגדות הנוסח הוא: "בצקס" [או - "בצק"] הנוסח בצקת לע"ע מצאתי (רק) בהרא"ש פסחים פ"י ס"ל.

א' התמימים
תוח"ל כפ"ח

יא. בגליון ב (סח) כתב ע. האגער בנוגע לסדר אמירת סליחות בצום גדלי', ופי' דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א: "יש להשמיט: .. אבינו מלכנו הארוך, ובסופם - חצי קדיש ולא ק"ש, כמובן.", עיי"ש מ"ש הת' הנ"ל.

הנה סדר אמירת סליחות בצום גדלי' נדפס בפעם הראשונה במחזור הסלם הוצאת חשי"ג ושם הוא כנ"ל, אבל בהוצאות שלאח"ז: "יש להשמיט .. ואומרים: אבינו מלכנו הארוך, ובסופם - חצי קדיש ולא ק"ש, כמובן."

א' התמימים
תוח"ל צרפת

לזכות

כ"ק אדמו"ך שליט"א

יחזק השי"ת בריאותו ויאריך ימיו ושנותיו בטובה ומתיקות
וינהיג את כל ישראל בכלל ואת אנ"ש בפרט בהצלחה
מריבה ויוליכנו קוממיות לארצנו בקרוב ממש.

נדפס על ידי
א' מהתמימים
